

mgr Maria Ciemińska
nauczyciel historii w VIII Liceum Ogólnokształcącym w Bydgoszczy

Podsumowanie dorobku metodologicznego i organizacyjnego konkursu historycznego dla szkół średnich województwa kujawsko-pomorskiego

Pierwsza edycja konkursu „Na drodze do demokracji i wspólnej Europy w XIX i XX wieku” odbyła się w roku szkolnym 1998/99 i dotyczyła jedynie historii Niemiec XIX i XX wieku. Konkurs cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem uczniów i nauczycieli naszego województwa i województw sąsiednich, dlatego zakres merytoryczny od drugiej edycji 1999/2000 został rozszerzony do historii Europy XIX i XX wieku.

Uczestnikiem konkursu mógł być każdy uczeń liceum ogólnokształcącego, liceum zawodowego, szkół średnich dla pracujących, który posiada wiadomości z zakresu integracji Europy w XIX i XX wieku oraz posiada umiejętności analizy tekstu źródłowego. Konkurs miał na celu wyłonienie młodzieży szczególnie zainteresowanej historią Europy XIX i XX wieku, rozpowszechnienie wiedzy związanej z państwami Unii Europejskiej i integracją europejską, szczególnie po 1945 roku. Organizatorzy konkursu stawiali sobie również za cel zachęcanie młodzieży do pogłębiania wiedzy z zakresu historii, geografii, WOS-u, kultury i sztuki europejskiej. Cezury czasowe celowo zostały tak szeroko wyznaczone przez organizatorów, aby uczniowie biorący udział w konkursie mogli zauważyć, że proces jednoczenia Europy był i jest trudny, długotrwały, a jego dynamika wzrosła dopiero po 1945 roku. Wielokrotnie w historii pojawiały się pomysły wspólnej i zjednoczonej Europy — narodów współpracujących ze sobą w jednej wielkiej rodzinie. Ideę tę można zauważyć u Karola Wielkiego, Ottonów czy Napoleona Bonaparte. Jednak ich pomysły zjednoczenia Europy nigdy nie zostały w pełni zrealizowane, gdyż integracja państw europejskich odbywała się wbrew woli narodów i przy użyciu siły. Szczególnie dziś, kiedy Polska stara się o członkostwo w Unii Europejskiej, ważne jest zachęcenie młodzieży do aktywnego uczestnictwa w przemianach zachodzących we współczesnej kulturze, polityce i życiu społecznym, ale również to, aby znali historyczną genezę tych przemian. Organizatorzy mieli nadzieję, że konkurs pozwoli na ugruntowanie i poszerzenie wiedzy uczniów dotyczącej problematyki integracji europejskiej, tym bardziej, że w programach szkół średnich brak przedmiotu edukacja europejska.

Konkurs odbywał się w dwu etapach. Pierwszy etap — eliminacje międzyszkolne — miał charakter szczegółowego testu, który układany był każdorazowo na podstawie obowiązującej w konkursie literatury. Testy uczestnicy wypełniali długopisem lub piórem, wpisując w miejscu wykropkowanym prawidłową odpowiedź lub podkreślając właściwą spośród podanych. Za każdą prawidłową odpowiedź w ramach zadania przyznawany był jeden punkt, za odpowiedź błędną nie przyznaje się punktów. Wszelkie poprawki przyjmowane były jako odpowiedzi błędne. W niektórych zadaniach możliwe było więcej rozwiązań niż jedno. Od decyzji o zakwalifikowaniu się do drugiego etapu przysługiwało w ciągu trzech dni od daty ogłoszenia wyników odwołanie do Przewodniczących Konkursu. Drugi etap był finałem konkursu. W wyniku postępowania kwalifikacyjnego, opartego na wynikach testu, wyłonionych zostało dziesięciu laureatów.

Przewodniczącymi jury byli: dyrektor Instytutu Historii, prof. dr hab. W. Jastrzebski i dr W. Stankowski z Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy. Nadzór metodyczno-dydaktyczny nad konkursem sprawowała mgr E. Maczkowska z Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Bydgoszczy. Sekretarzem i koordynatorem konkursu była jego pomysłodawczyni mgr M. Ciemińska, nauczycielka historii w VIII Liceum Ogólnokształcącym w Bydgoszczy.

W pierwszej edycji konkursu „Na drodze do demokracji i wspólnej Europy. Historia Niemiec XIX i XX wieku” w roku szkolnym 1998/99 wzięło udział 115 uczniów z 24 szkół, z czego do finału zakwalifikowało się 20 uczestników. Natomiast drugiej edycji konkursu „Na drodze do demokracji i wspólnej Europy w XIX i XX wieku” w roku szkolnym 1999/2000 wzięło udział 201 uczniów z 27 szkół. Do finału zakwalifikowało się 47 uczestników.

Psychologiczne i pedagogiczne aspekty oceniania w konkursie historycznym „Na drodze do demokracji i wspólnej Europy w XIX i XX wieku”

Generalnie nauczyciel, oceniając poziom wiedzy ucznia, wydaje — opierając się o określone wcześniej kryteria — sąd. Ocenianie jest coraz częściej określane mianem ewaluacji dydaktycznej, pochodzącym od angielskiego słowa „evaluation”, które oznacza sprawdzanie i ocenianie. W przypadku konkursu mamy do czynienia z ocenianiem jednorazowym, nazywanym inaczej zewnętrznym. Testy konkursu sprawdzane były komisyjnie. Do współpracy w pracach komisji zaproszeni byli studenci WSP w Bydgoszczy oraz chętni nauczyciele historii ze szkół w Bydgoszczy. Nauczyciele ci nie byli nauczycielami ocenianych uczniów.

Ocenianie jednorazowe w konkursie „Na drodze do demokracji...” było podsumowaniem wiadomości, które przyswoili sobie uczniowie z zakresu podanych w konkursie zagadnień. W konkursie zastosowano również ocenianie zbierające, nazywane inaczej sumującym, które miało na celu stwierdzenie, w jakim stopniu osiągnięcia uczniów odpowiadają założonym celom dydaktycznym konkursu.

Uczniowie byli klasyfikowani na podstawie zdobytych przez nich punktów. Suma zdobytych punktów z rozwiązanego testu była informacją o stopniu opanowania zagadnień konkursowych przez uczniów. Ocena testu była selektywna, ponieważ pozwalała odróżnić przygotowanych, klasyfikując ich jednocześnie do drugiego etapu, od tych, którzy tych wiadomości nie przyswoili w wystarczającym zakresie.

Tęgo typu test różnicujący zastosowano w naszym konkursie przede wszystkim w celu selekcji najzdolniejszych uczniów.

Przy formułowaniu testów pisemnych zwrócono uwagę, aby miały one następujące cechy:

- pytania były konkretne i jednoznaczne,
- pytania były sformułowane językiem precyzyjnym i odpowiadającym poziomowi uczniów,
- pytania nie zawierały podwójnej negacji,
- testy nie zawierały treści marginalnych,
- pytania miały zróżnicowaną formę, m.in. wprowadzone do nich zostały ilustracje i teksty źródłowe,
- treść pytań pokrywała się z wcześniej podanymi zagadnieniami konkursowymi,
- unikano pytań, w których ukryte byłyby odpowiedzi oraz takich, które mogłyby dostarczyć informacji lub gotowych rozwiązań dla innych pytań w tym samym teście,
- w pytaniach zachowano jednolitość układu graficznego i interpunkcji,
- odpowiedzi punktowano według jednolitych zasad (poprawna odpowiedź — 1 pkt., błędna — 0 pkt., odpowiedź opisowa — maks. 10 pkt.).

Czas rozwiązywania testu ustalono tak, aby każdy z uczniów mógł rozwiązać test do końca. W pierwszym etapie na 40 pytań testowych do wyboru i uzupełnień (krótkich, jednozdaniowych) przeznaczono 60 min. W drugim etapie na 32 pytania testowe do wyboru i uzupełnień (część II testu była opisowa), przeznaczono 120 min.

Każdy uczestnik konkursu otrzymał wraz z testem zasady jego wypełniania i oceniania.